

WOORDWIJS

THEMA

Invloed door goed te doen

J. Ophoff

We leven in een versnelde tijd. Je hebt te maken met allerlei razendsnelle ontwikkelingen op technisch-wetenschappelijk gebied. Vergelijk de auto van veertig of dertig jaar geleden maar eens met die van nu. Of neem de ontwikkeling van de televisie. De snelheid waarmee de computer en internet zich meester maken van het Nederlandse huishouden, is fantastisch. En een gsm behoort tegenwoordig ook tot de onmisbare handbagage.

Een ander gebied waar vrijwel iedereen mee te maken krijgt, is de gezondheidszorg. Ook daar gaan de ontwikkelingen snel: nieuwe behandelingen, nieuwe apparaten met als gevolg een aanzienlijk grotere kans op herstel. De perspectieven die op dat gebied worden geschetst, zijn indrukwekkend. Een nadeel van deze versnelde tijd is dat we allemaal meer onder druk staan. Op je werk heb je voortdurend te maken met veranderingsprocessen.

Dat is een ander belangrijk kenmerk van deze tijd. Het is een overgangstijd. Ik vul dat nu niet verder in, maar je ziet die veranderingen bijvoorbeeld in de internationale politiek, Europa, het informatietijdperk, mobiliteit, de overgang naar een multiculturele samenleving en de nadruk op individualiteit. Bij al die veranderingen kun je constateren dat de kerk nog maar een kleine plaats inneemt. En er is nauwelijks sprake van invloed van christenen. Als die stem nog wordt gehoord, wordt er vrijwel niet meer naar geluisterd. Kun je nog zeggen dat christenen invloed hebben?

Christenen in Nederland waren anders gewend. Ongeveer tot de jaren zestig had je te maken met een samenleving die christelijk was. Als christen hoefde je niets of weinig uit te leggen aan een ander. Men kende elkaars standpunten. De onderlinge verhoudingen in de samenleving lagen ongeveer vast. Je ervoer dat als normaal. Christenen beleden dat de mens naar het beeld van God was geschapen. De mens had als taak de aarde te bebouwen en te ontwikkelen. Het spanningsveld was niet zo sterk aanwezig. De samenleving had immers duidelijk christelijke trekken. Toch was dat in wereldwijd perspectief niet normaal. En in bijbels perspectief ook niet.

Spanningsveld

Je ziet het spanningsveld heel concreet in de eerste brief van Petrus. Petrus schrijft die brief aan de uitverkoren vreemdelingen in Klein-Azië. Hij noemt ze ook bijwoners en vreemdelingen (2:11) en hij roept ze op tot een godvrezend leven in de tijd van hun vreemdelingschap.

De vreemdeling staat tegen een oudtestamentische achtergrond. Je hebt de bijwoner die om politieke of economische redenen zijn vaderland heeft verlaten. Hij zoekt bescherming in een andere gemeenschap, maar hij zal zich daar nooit helemaal thuis voelen. Hij blijft een inwonende buitenlander. De tweede is een vreemdeling die nog minder ingeburgerd lijkt te zijn. Je moet meer denken aan de asielzoeker dan aan de gastarbeider. Hij blijft apart staan.

Petrus heeft het over die tweede: hij herkent in zijn lezers de vreemdeling die zich niet aanpast. Natuurlijk zijn de christenen in Klein-Azië geen echte vluchtelingen. Ze hebben niet hun vaderland verlaten om ergens anders bescherming te zoeken. Het kan zelfs wel zo zijn dat ze al veel langer deel uitmaken van de plaatselijke gemeenschap. Maar hun feitelijke positie is wel aan die van de vluchteling verwant. Ze zijn uitverkoren vreemdelingen. God heeft ze uitgekozen en daarom liggen hun wortels niet meer in de samenleving. Zij zoeken hun heil ergens anders. Het doel van hun leven is anders dan van de mensen om hen heen.

Petrus schrijft aan christenen die vreemdelingen zijn. Ze ervaren dagelijks het spanningsveld, want vreemdelingen leven anders. Ze voelen voortdurend dat ze niet thuis zijn. Christenen zijn geen vreemdelingen die op de vlucht zijn, maar ze belijden hun afhankelijkheid van God.

Het is een spanningsveld. Een gelovige kan heel goed in de samenleving zijn ingeburgerd. Hij neemt er misschien ook wel een belangrijke plaats in. Toch blijft hij zichzelf vreemd voelen te midden van zijn medeburgers. Hij is en blijft anders. Tegelijk wordt de christen vreemd gevonden door anderen. 'Daarom bevreemdt het hen, dat gij u niet met hen stort in diezelfde poel van liederlijkheid, en zij belasteren u' (4:4).

Een nieuw leven

Vreemdelingschap is voor Petrus het gevolg van een nieuw leven. Je bent van Christus. Hij heeft je gekocht met zijn kostbaar bloed, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam. God heeft in Christus alles gegeven wat nodig is om christen te zijn. Vestig je hoop volkomen op de genade die je gebracht wordt door de openbaring van Jezus Christus (1:13). Zoals Hij die je geroepen heeft, heilig is, word zo ook zelf heilig in je hele leven.

Het gaat erom dat je je concentreert op de genade van God. Je laat je niet meer afleiden door begeerten die vroeger een rol speelden in je leven. Heiliging betekent dat je als christen transparant bent in het volgen van Christus. Je past je niet langer aan aan deze wereld, maar je wordt vernieuwd. Je erkent wat de wil van God is (Rom. 12:2). Het gaat om concentratie op die God die de Heilige is en die je geroepen heeft tot een heilig leven.

Je roept Hem als Vader aan die zonder aanzien van de persoon naar ieders werk oordeelt (1:17). Je onthoudt je van vleeselijke begeerten die strijd voeren tegen je ziel. Je leeft niet meer naar de begeerten van mensen, maar naar de wil van God (4:2). Je hebt gebroken met het traditionele leefpatroon. Je hoort er niet meer bij. De mensen laten je dat ook merken. Tegelijk ben je ook opgenomen in een nieuwe gemeenschap: uitverkoren vreemdelingen. In die gemeenschap zul je elkaar steunen om het vol te houden. Heb elkaar lief. Wees gastvrij. Dien elkaar (4:8-10).

Verantwoordelijkheid

Wanneer je 1 Petrus leest, treft je de bemoediging in het lijden. Petrus roept zijn lezers op het vol te houden tegen de verdrukking in. Ze worden nu door allerlei verzoeken beproefd, maar ze zullen toch de bestemming bereiken en de erfenis ontvangen.

Verrassend is dat je bij Petrus een tweede hoofdlijn aantreft: die van de maatschappelijke verantwoordelijkheid. Christenen mogen zich helemaal betrokken weten bij het maatschappelijk proces. Ze zijn in de samenleving nadrukkelijk aanwezig. Christenen zijn mensen die 'anders' zijn. Ze worden ook 'anders' gevonden. Maar Petrus roept je op tot een goede wandel onder de heidenen, 'opdat zij, nader toezien op datgene, waarin zij u als boosdoeners belasteren, op grond van uw goede werken God mogen verheerlijken ten dage der bezoeking' (2:12). In het christelijk leven komt het aan op een wervend getuigenis, navolging van Christus en loyaliteit tegenover de samenleving. Goede werken mogen gezien worden. Ondanks laster en kritiek blijf je het goede zoeken voor iedereen. Petrus geeft in zijn brief een concretisering van het onderwijs van de Here Jezus. Christenen zijn het zout van de aarde. Zout heeft een bepaalde uitwerking. Je proeft het. Ze zijn ook het licht van de wereld. Je geeft het Licht van Jezus Christus door aan de mensen 'opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken' (Mat. 5:13-16).

Ballingen in Babel

Vaak wordt bij 1 Petrus ook een lijntje gelegd naar Jeremia 29. Jeremia publiceert daar de tekst van de brief die hij aan de ballingen in Babel heeft gestuurd. De ballingschap is in fasen uitgevoerd. Nebukadnessar heeft al een deel van het volk naar Babel getransporteerd. Belangrijke leiders hoorden daarbij. In Babel traden profeten op die zeiden dat het allemaal niet zo lang zou duren. De ballingen in Babel zaten eigenlijk al op hun terugkeer te wachten! Er kwam snel een einde aan hun ellendige situatie.

Jeremia gaat er in zijn brief tegen in. De Here roept zijn volk in Babel op huizen te bouwen en erin te gaan wonen. Ze moeten gaan trouwen en ook hun kinderen moeten later een huwelijkspartner zoeken. De ballingschap gaat veel langer duren dan ze dachten. Na zeventig jaar Babel zal de Here zich hun lot aantrekken. Een hoogtepunt in de brief is vers 7: 'Zoekt de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot de HERE, want in haar vrede zal uw vrede gelegen zijn.'

Je moet je geen illusies maken over de mogelijkheden die de ballingen in Babel hadden. Maar ze moeten zeker geen afzijdige houding kiezen. Door een zekere integratie na te streven, moet de joodse gemeenschap zich positief inzetten voor de samenleving als totaal. En gebed voor de stad vormt de basis voor hun houding!

Petrus geeft een soortgelijk advies als Jeremia. De uitverkoren vreemdelingen moeten zich niet afzijdig houden van de samenleving. Ze zullen geen afstand nemen van hun medemens, wel van het bedorven leven dat de ander leidt (2:11). Hun goede leven mag gezien worden.

Binnen het bestaande netwerk van gezagsverhoudingen moeten christenen hun plaats vinden. Ze zullen zich vrijwillig schikken onder iedere soort menselijke schepping. Ook een overheidsinstelling bestaat uit mensen. Petrus heeft het niet over een onpersoonlijk bestuursapparaat, maar over herkenbare overheidspersonen. Mensen die 'over je gesteld zijn', zijn ook schepsels. Mensen die falen, irriteren of onrechtvaardig handelen. Toch zul je je vanwege de Heer onder hen schikken. Mensen ontvangen hun gezag van God. Door zo goed te doen, snoer je critici de mond.

Dat is een heilig leven in de samenleving. Petrus werkt het verder uit richting huisslaven en de verhouding in het huwelijk. In

3:8-12 geeft hij een korte samenvatting. Wanneer je je een goede houding aanmeet, ben je in een kritische omgeving een voorbeeld van 'goeddoen'. Dat mag iedereen in de gemeente zich aantrekken. Ook als je niet tot een groep behoort die door de apostel genoemd is. Je zult samen optrekken (Rom. 12:15; Fil. 4:2). Dat doe je in broederlijke harmonie (1:22; 2:17 en 2 Petrus 1:7). Goeddoen mag gezien worden. Wanneer je meeleeft met anderen, hartelijke belangstelling toont, vriendelijk bent, wordt dat meestal gewaardeerd. Dat is ook een positieve bijdrage aan de samenleving.

Hoe is een christen tot zegen voor zijn omgeving? Niet door afstand te nemen en de boot af te houden. Maar door als christen de Here Jezus te volgen en zijn licht door te geven aan anderen. Door je betrokken te weten bij de samenleving en verantwoordelijkheid te tonen.

De uitverkoren vreemdeling grijpt voor die houding ook terug op het onderwijs van de Bijbel. Onderwijs uit het begin. God heeft de mens naar zijn beeld geschapen. De opdracht om deze aarde goed te beheren en te ontwikkelen, is daarmee nauw verbonden (Gen. 1:26-28). Aan die opdracht zal de christen zich niet onttrekken. De mogelijkheden die er zijn in de samenleving, mogen maximaal worden gebruikt. Je weet je verbonden met die samenleving. Je weet je verantwoordelijk. En je weet je betrokken bij al die andere mensen die ook naar het beeld van God geschapen zijn.

Een uitverkoren vreemdeling die zich zo opstelt in de samenleving, heeft invloed. Alleen al door goed te doen!

Voor de bespreking:

1. Waarin ervaar je het spanningsveld van de vreemdeling?
2. Noem eens voorbeelden van goede werken waarmee christenen invloed uitoefenen. Begin zo dicht mogelijk bij huis.
3. Bid je regelmatig voor mensen buiten de gemeente, in de buurt, collega's, vrienden? En voor de hele samenleving?
4. Ken je de ervaring dat je je schikt onder mensen die boven je gesteld zijn: op je werk, op school?
5. Hoe oefen je zelf invloed uit?